

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 31. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

**Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього
ступеню
за спеціальністю:
галузі знань:**

Дошкільна освіта
першого (бакалаврського)

бакалавра
012 Дошкільна освіта
01 Освіта /Педагогіка

Робоча програма: Теорія і методика морального виховання дітей дошкільного віку для студентів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: Мельничук Лілія Борисівна, кандидат пед. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 року

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л. Б.

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Голова навчально-методичної комісії доц. Сойко І. М.

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта доц. Пагута Т. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3/3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 1	Рівень вищої освіти: перший бакалаврський Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		10 год.	6 год.
		Самостійна робота	
56 год.	72 год.		
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична і практична підготовка фахівців спеціальності «Дошкільна освіта» до морального виховання дітей дошкільного віку у закладах дошкільної освіти.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання:** формування у майбутніх вихователів моральних цінностей педагогічної професії у контексті виконання вимог, окреслених у Державному стандарті дошкільної освіти (Базовому компоненті дошкільної освіти), що стосуються розвитку моральної сфери особистості дошкільника; визначення завдань і змісту морального виховання дітей дошкільного віку з орієнтуванням на їхні потреби, інтереси та вікові можливості, що забезпечить підвищення рівня їхньої моральної вихованості; ознайомлення студентів із надбаннями народної педагогіки, досягненнями світової педагогічної науки і передового педагогічного досвіду в галузі морального виховання дітей дошкільного віку; формування здатності до педагогічного осмислення явищ морального виховання, навчання й розвитку дитини в умовах ЗДО; розвиток умінь планування діяльності вихователя щодо морального виховання дітей; використання різних методів і форми організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти в контексті морального виховання дошкільників; здатність до виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру; сприяння вихованню кращих моральних рис особистості майбутнього вихователя дітей дошкільного віку, любові та поваги до особистості дитини; розробка алгоритму індивідуальної педагогічної траєкторії та взаємодії.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорія та методика морального виховання дітей дошкільного віку» студенти, майбутні вихователі закладу дошкільної освіти, **набувають таких програмних компетентностей: КЗ (загальні компетентності), КС (фахові компетентності).**

Загальні компетентності :

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові (спеціальні) компетентності:

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-21. Здатність виховувати дітей дошкільного віку на ідеях миру, дружби та взаєморозуміння.

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною «Теорія та методика морального виховання дітей дошкільного віку» забезпечить наступні результати :

ПР 01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР 24. Володіти уміннями щодо виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру, дружби та взаєморозуміння.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Психолого-педагогічні основи морального виховання дітей дошкільного віку

Тема 1. Теоретичні основи морального виховання дошкільників.

Сучасні вітчизняні та зарубіжні дидактичні підходи до морального виховання дітей дошкільного віку. Моральне виховання дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. Аналіз базового компоненту дошкільної освіти в контексті морального виховання дошкільників.

Теоретичні детермінанти морального виховання дошкільників. Етика як методологічна основа морального виховання. Поняття «мораль» і «моральність». Моральні якості особистості. Моральні цінності та їх класифікація. Сутність морального виховання дошкільників.

Література: Основна: 1, 5, 7, 11, 12, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 1, 11, 13.

Тема 2. Психологічні особливості морального розвитку дітей дошкільного віку

Детермінанти морального виховання дошкільників. Специфіка опанування дошкільниками правил моральної поведінки. Розвиток мотивів поведінки і формування самосвідомості дитини в дошкільному віці. Розвиток емоційно-вольової сфери та моральних почуттів дошкільника. Значення мови у моральному вихованні дошкільників. Узагальнення вікових характеристик дітей дошкільного віку в моральному контексті.

Література: Основна: 3, 4, 5, 7, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 22. Додаткова: 1, 5, 6, 11.

Тема 3. Педагогічні аспекти морального виховання дошкільників

Формування індивідуальної моральної свідомості дитини. Моральні вчинки як усвідомлений вибір дитини дошкільного віку.

Психолого-педагогічні умови морального виховання дітей дошкільного віку.

Завдання морального виховання дошкільників: в аспекті становлення і розвитку “Я-концепції” особистості; в аспекті соціального зростання особистості.

Закономірності і принципи морального виховання дошкільників

Шляхи реалізації мети і завдань морального виховання.

Література: Основна: 3, 4, 5, 7, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 22. Додаткова: 1, 5, 6, 11, 19.

Змістовний модуль II

Методичні аспекти морального виховання дітей дошкільного віку

Тема 4. Методи морального виховання дітей дошкільного віку

Поняття про методи виховання. Класифікація методів морального виховання дошкільників.

Методи формування моральної поведінки: практичне залучення дитини до виконання конкретних правил поведінки; показ і пояснення; приклад поведінки дорослих і однолітків; оволодіння моральними нормами у спільній діяльності; вправлення у моральній поведінці; створення ситуацій морального вибору.

Методи формування моральної свідомості: роз'яснення конкретних моральних норм і правил; навіювання моральних норм і правил

Методи стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки: приклад інших, педагогічна оцінка поведінки, вчинків дитини, колективна оцінка поведінки, вчинків дитини; схвалення моральних учинків дитини; заохочення дитини до моральних вчинків; осуд недостойних учинків дитини.

Література: Основна: 3, 4, 5, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

Тема 5. Етична бесіда як метод морального виховання дітей дошкільного віку

Поняття про етичну бесіду. Активізація моральної поведінки в бесідах. Вимоги щодо змісту, побудови і тривалості етичної бесіди. Етичні бесіди з ініціативи дітей.

Методика проведення етичної бесіди. Етичні бесіди за змістом та організацією. Складові етичної бесіди (початок, хід (основна частина), завершення).

Система етичних бесід з метою формування моральної поведінки старших дошкільників

Література: Основна: 3, 4, 5, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

Тема 6. Засоби морального виховання дітей дошкільного віку

Моральне виховання дошкільників засобами народної педагогіки. Чинники формування особистості дошкільника засобами народної педагогіки: спадковість, середовище, моральне виховання. Сім'я як першоджерело розвитку моральних норм особистості дошкільника. Засоби народної педагогіки: фольклор, гра, традиції.

Значення ігор у моральному вихованні дітей дошкільного віку. Система дидактичних ігор, спрямованих на моральне виховання дошкільників.

Художня література як засіб морального виховання дошкільників

Література: Основна: 2, 10, 13, 14, 18, 24. Додаткова: 2, 4, 6, 7, 9, 14, 17, 18, 19.

Тема 7. Організація занять із морального виховання

Планування мети. Вибір методів проведення занять з морального виховання. Поєднання індивідуальних, парних, групових і колективних форм організації роботи дітей. Контроль і оцінка проведення занять. Створення ситуації успіху. Створення ігрових ситуацій, що спонукають дітей до морально-етичних взаємин

Література: Основна: 2, 10, 13, 14, 18, 24. Додаткова: 2, 4, 6, 7, 9, 14, 17, 18, 19.

Тема 8. Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру

Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру. Форми та методи впровадження миротворчих ідей у практиці діяльності сучасних ЗДО. Моральне виховання старших дошкільників у процесі проведення бесід про мир.

Література: Основна: 1, 5, 10, 11, 13, 14, 18, 21, 22, 24. Додаткова: 2, 3, 4, 8, 15, 16.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль I.													
Психолого-педагогічні основи морального виховання дітей дошкільного віку													
Тема 1. Теоретичні основи морального виховання дошкільників	8	2				6	8	2					6
Тема 2. Психологічні особливості морального розвитку дітей дошкільного віку	10	2	2			6	10		2				8
Тема 3. Педагогічні аспекти морального виховання дошкільників	12	2	2			8	12	2					10
Всього за змістовним модулем I	30	6	4			20	30	4	2				24
Змістовний модуль II													
Методичні аспекти морального виховання дітей дошкільного віку													
Тема 4. Методи морального виховання дітей дошкільного віку	12	2	2	2		6	12			2			10
Тема 5. Етична бесіда як метод морального виховання дітей дошкільного віку	12	2	2	2		6	12			2			10
Тема 6. Засоби морального виховання дітей дошкільного віку	12			2		10	12		2				10
Тема 7. Організація занять із морального виховання	12	2		2		8	12		2				10
Тема 8. Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру	12	2	2	2		6	12	2		2			8
Всього за	60	8	6	10		36	60		2	6			48

змістовним модулем II												
Усього годин	90	14	10	10		56	90	6	6	6		72

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічні особливості морального розвитку дітей дошкільного віку	2/2
2	Педагогічні аспекти морального виховання дошкільників	2/
3	Методи морального виховання дітей дошкільного віку	2/-
4.	Засоби морального виховання дітей дошкільного віку	2/2
5.	Організація занять із морального виховання	/2
6.	Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру	2/
	Разом:	10/6

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи морального виховання дітей дошкільного віку	2/2
2	Етична бесіда як метод морального виховання дітей дошкільного віку	2/2
3	Засоби морального виховання дітей дошкільного віку	2/
4	Організація занять із морального виховання	2/
5	Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру	2/2
	Разом:	10/6

7. Самостійна робота

№	Тема (кількість годин)	Завдання	Кількість годин (денна/заочна)
1	Теоретичні основи морального виховання дошкільників	Підготувати повідомлення на одну з обраних тем Доповнити таблицю «антиподи абсолютним та вічним цінностям» Скласти структурно-логічну схему «Теоретичні основи морального виховання дошкільників»	6/6
2	Психолого-педагогічні особливості морального розвитку дітей дошкільного віку	Підготувати доповідь у формі мультимедійної презентації на одну з обраних тем Оформити таблицю «Завдання морального виховання дітей дошкільного віку» з урахуванням вікових особливостей дошкільників (на основі чинних програм для дітей дошкільного віку)	14/18
3	Методи морального виховання дітей дошкільного віку	Розробити структурно-логічну схему «Методи морального виховання дітей дошкільного віку» Навести 5 прикладів ситуацій морального	6/10

		вибору для дітей дошкільного віку	
4	Етична бесіда як метод морального виховання дітей дошкільного віку	Розробити 3 етичні бесіди для дітей дошкільного віку (1 – для молодшого дошкільного віку, 1 - для дітей середнього віку, 1 – для дітей старшого дошкільного віку).	6/10
5	Засоби морального виховання	<p>Користуючись збірником українських прислів'їв та приказок, випишіть 12 прислів'їв про ставлення народу до дітей (6) та людей похилого віку (6). Пояснити їх значення для дітей дошкільного віку.</p> <p>Підібрати гумористичну пісеньку для дітей дошкільного віку, продемонструвати її для групи студентів, описати методику проведення бесіди з дошкільниками.</p> <p>Підібрати для дітей 4 гри морального змісту (2 дидактичні гри, 2 гри-емпатії), обґрунтувати методику їх проведення.</p> <p>Підібрати для дітей казку (В. Сухомлинського або К. Ушинського), розробити до неї презентацію, підібрати систему запитань для бесіди з дітьми дошкільного віку.</p>	10/10
6	Організація занять з морального виховання	Скласти план-конспект заняття з морального розвитку для дітей старшого дошкільного віку, підготувати відповідну наочність, продемонструвати його в групі.	8/10
7	Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру	<p>Розробити план заходів у ЗДО до Всесвітнього Дня Миру</p> <p>Розробити презентацію для дошкільників на одну з тем (за вибором)</p>	6/8
			56/72 годин

Завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1:				
Тема 1. Теоретичні основи морального виховання дошкільників	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, підготовка повідомлень. Моделювання структурно-логічної схеми «Теоретичні основи морального виховання дошкільників». Аналіз	Основна: 1, 5, 7, 11, 12, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 1, 11, 13.	8

		таблиці «антиподи абсолютним та вічним цінностям».		
Тема 2. Психолого-педагогічні особливості морального розвитку дітей дошкільного віку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, презентація доповідей, аналіз чинних програм для дітей дошкільного віку, заповнення таблиці «Завдання морального виховання дітей дошкільного віку»	Основна: 3, 4, 5, 7, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 22. Додаткова: 1, 5, 6, 11, 19.	8
Тема 3. Методи морального виховання дітей дошкільного віку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, моделювання структурно-логічної схеми «Методи морального виховання дітей дошкільного віку»	Основна: 3, 4, 5, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13.	8
Тема 4. Етична бесіда як метод морального виховання дітей дошкільного віку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, презентація етичних бесід для дітей дошкільного віку	Основна: 3, 4, 5, 14, 15, 17, 18. Додаткова: 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13.	8
Тема 5. Засоби морального виховання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз прислів'їв про ставлення народу до дітей та людей похилого віку, пояснення їх значення для дітей дошкільного віку. Моделювання ігор морального змісту для дітей дошкільного віку.	Основна: 2, 10, 13, 14, 18, 24. Додаткова: 2, 4, 6, 7, 9, 14, 17, 18, 19.	12
Тема 6. Організація занять з морального виховання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування, виконання тестових завдань, складання термінологічного словника, аналіз занять з морального розвитку для дітей	Основна: 2, 10, 13, 14, 18, 24. Додаткова: 2, 4, 6, 7, 9, 14, 17, 18, 19.	8

		старшого дошкільного віку (ділова гра)		
Тема 7. Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Аналіз плану заходів у ЗДО до Всесвітнього Дня Миру; демонстрація презентацій для дошкільників на одну з тем (за вибором)	Основна: 1, 5, 10, 11, 13, 14, 18, 21, 22, 24. Додаткова: 2, 3, 4, 8, 15, 16.	8
загальна кількість балів:				60

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНЗ) з дисципліни «Теорія і методика морального виховання дітей дошкільного віку» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює кілька тем або весь зміст навчальної дисципліни.

Орієнтовна структура ІНЗ – розробка доповідей на подані нижче теми та представлення їх у формі проекту-презентації.

Тематика ІНЗ

1. Сучасні вітчизняні та зарубіжні дидактичні підходи до морального виховання дітей дошкільного віку.
2. Моральне виховання дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема.
3. Аналіз базового компоненту дошкільної освіти в контексті морального виховання дошкільників.
4. Теоретичні детермінанти морального виховання дошкільників.
5. Етика як методологічна основа морального виховання.
6. Поняття «мораль» і «моральність».
7. Моральні якості і моральні цінності особистості.
8. Моральні цінності та їх класифікація.
9. Сутність морального виховання дошкільників.
10. Моральні вчинки як усвідомлений вибір дитини дошкільного віку.
11. Закономірності і принципи морального виховання дошкільників.
12. Шляхи реалізації мети і завдань морального виховання.
13. Класифікація методів морального виховання дошкільників.
14. Моральне виховання дошкільників засобами народної педагогіки.
15. Значення ігор у моральному вихованні дітей дошкільного віку.
16. Художня література як засіб морального виховання дошкільників
17. Організація занять із морального виховання
18. Форми та методи впровадження миротворчих ідей у практиці діяльності сучасних ЗДО.
19. Моральне виховання старших дошкільників у процесі проведення бесід про мир.

9.Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);

- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;

- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;

- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

10.Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

11. Питання до заліку з курсу «Теорія і методика морального виховання дітей дошкільного віку»

1. Сучасні вітчизняні та зарубіжні дидактичні підходи до морального виховання дітей дошкільного віку.
2. Моральне виховання дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема.
3. Аналіз базового компоненту дошкільної освіти в контексті морального виховання дошкільників.
4. Теоретичні детермінанти морального виховання дошкільників.
5. Етика як методологічна основа морального виховання.
6. Поняття «мораль» і «моральність».
7. Моральні якості і моральні цінності особистості.
8. Моральні цінності та їх класифікація.
9. Сутність морального виховання дошкільників.
10. Детермінанти морального виховання дошкільників.
11. Специфіка опанування дошкільниками правил моральної поведінки.
12. Розвиток мотивів поведінки і формування самосвідомості дитини в дошкільному віці.
13. Розвиток емоційно-вольової сфери та моральних почуттів дошкільника.
14. Значення мови у моральному вихованні дошкільників.
15. Узагальнення вікових характеристик дітей дошкільного віку в моральному контексті.
16. Формування індивідуальної моральної свідомості дитини.
17. Моральні вчинки як усвідомлений вибір дитини дошкільного віку.
18. Психолого-педагогічні умови морального виховання дітей дошкільного віку.
19. Завдання морального виховання дошкільників: в аспекті становлення і розвитку «Я-концепції» особистості; в аспекті соціального зростання особистості.
20. Закономірності і принципи морального виховання дошкільників.
21. Шляхи реалізації мети і завдань морального виховання.
22. Поняття про методи виховання.
23. Класифікація методів морального виховання дошкільників.
24. Методи формування моральної поведінки.
25. Методи формування моральної свідомості.

26. Методи стимулювання моральних почуттів і мотивів поведінки.
27. Вимоги щодо змісту, побудови і тривалості етичної бесіди. Етичні бесіди з ініціативи дітей.
28. Методика проведення етичної бесіди.
29. Система етичних бесід з метою формування моральної поведінки старших дошкільників
30. Засоби морального виховання дітей дошкільного віку
31. Моральне виховання дошкільників засобами народної педагогіки.
32. Значення ігор у моральному вихованні дітей дошкільного віку.
33. Художня література як засіб морального виховання дошкільників
34. Організація занять із морального виховання
35. Методика виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру
36. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку на ідеях миру.
37. Форми та методи впровадження миротворчих ідей у практиці діяльності сучасних ЗДО.
38. Моральне виховання старших дошкільників у процесі проведення бесід про мир.

12. Розподіл балів, які отримують студенти Залік

Поточне тестування та самостійна робота							Модульний контроль	Сума
Змістовий модуль №1							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	8	8	8	12	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед	

		яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабка їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Портрети провідних вітчизняних педагогів-майстрів педагогічної праці.
5. Навчальні демонстрації.
6. Комп'ютерне забезпечення.

14. Рекомендована література

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байер, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Барвисте життя: хрестоматія для читання дітям дошк. віку / упоряд. Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрущенко. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 340 с.
3. Білан О. І. Виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку. Львів, 2016. 120 с.
4. Виховання гуманних почуттів у дітей / С. О. Лади вір, О. П. Долинна, В. К. Котирло та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 168 с.
5. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ : методичний посібник / Г. Беленька, Н. Гавриш, С. Васильєва, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О.

- Остряньська, О. Полякова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. Н. Гавриш. Харків : Мадрид, 2015. 220 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/10041/1/2.pdf>
6. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В.Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
 7. Галян О. І. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості на етапі дошкільного дитинства. Моральна свідомість та самосвідомість особистості : [монографія] / за ред. М. В. Савчина, І. М. Галяна. Дрогобич, 2009. С. 64–76.
 8. Дитина : [програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт.. кол. : В.Г. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко та ін. Київ : Вид-во Київського університету імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
 9. Дитина в дошкільні роки : [комплексна додаткова освітня програма / авт. кол. ; наук. кер. К. Л. Крутій]. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2011. 188 с.
 10. Журавлики: Казки, вірші, оповідання, народні пісеньки, загадки / уклад. Г. Ю. Рогінська. Харків : ПП «Поляков В. К.», 2005. 384 с.; іл.
 11. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Знання, 2006. 324с.
 12. Лозова В.І. , Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч.-метод. посібник для студентів вищ. навч. закладів. 2-ге вид., випр. і доповн. Харків : "ОБС", 2002. 400 с.
 13. Лохвицька Л.В. Моральна пектораль : книжка для читання дітям у закладі дошкільної освіти. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 200 с.
 14. Лохвицька Л.В. Скарбниця моралі : Програма з морального виховання дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 96 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programaskarbnitsya-moralilokhvitska.pdf>
 15. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Знання, 2008. 415 с.
 16. Освітній напрям «Дитина в соціумі» : витяг з базового компонента дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2021. № 4. С. 9-10.
 17. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2004. 456 с. (Серія «Альма-матер».)
 18. Поніманська Т. І. Моральне виховання дошкільників: навч. посіб. Київ : Вища школа, 1993. 111 с.
 19. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. І. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
 20. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/rozvitku-ditini-doshkilnogo-vikuya-u-svitinova-redaktsiyachastina-2.pdf>
 21. Скрипник Н.І. Виховання толерантних взаємостосунків дітей старшого дошкільного віку : навчально-методичний посібник. Умань : ПП Жовтий, 2011. 99 с.
 22. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ : монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. Київ – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.
 23. Українське дошкільля : [програма розвитку дитини дошкільного віку] / О. І. Білан, за заг. Ред. О.В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
 24. Українське дошкільля: Збірка для читання і розповідання дітям старшого дошкільного і молодшого шкільного віку / упоряд. Н. і О. Зінкевич ; передм. А. Погрібного. Київ : Смолоскип, 2003. 550 с.

Додаткова

1. Беленька Г., Половіна О., Кондратець І. Програма «Дитина» : нові підходи й змістові акценти в дошкільній освіті. *Дошкільне виховання*. 2021. № 1. С. 14-16.
2. Божко А.В. Засоби та методи морального виховання дошкільників. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 49 (102). С. 52-57.
3. Виховання в дусі миру як пріоритетний напрям роботи викладачів Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука / А.С. Дем'янчук, О.О. Марчук, Л.Б. Мельничук, О.М. Петрук. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 2(20). Рівне : РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. С. 21-27.
4. Глушкова Л.І. Моральне виховання дошкільників засобами художньої літератури. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 4 (56). С. 40-45.
5. Косенчук О. Дитина в соціумі: впроваджуємо ДКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 4. С. 3-5.
6. Курчатова А. Формування морально-етичної сфери дітей дошкільного віку засобами ідей В.О. Сухомлинського. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вересень, № 03 (62).
7. Литвиненко І. Гуртуємо дітей – формуємо команду. *Дошкільне виховання*. 2021. № 11. С. 3-5.
8. Мельничук Л. Б., Мартинюк С. В. Морально-етична бесіда як один з активних методів формування моральної свідомості молодших школярів. *Збірник тез виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в XXI столітті» (15–16 жовтня 2020 р.)*. Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2020. - С. 94-96.
9. Мельничук Л.Б. Діагностика громадянської вихованості старших дошкільників. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в XXI столітті»*, 26-27 жовтня, 2017 р. Рівне : РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2017. С. 34-38.
10. Мельничук Л.Б. Модель професійної підготовки майбутніх педагогів до морального виховання молодших школярів. *Матеріали інтернет-конференції «Сучасний вчитель початкових класів: європейський вимір»*, (28 листопада 2017 р.). Рівне : РДГУ, 2017. С. 27-30.
11. Мельничук Л.Б., Маленька Н.В. Використання елементів дуальної освіти у процесі підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з соціальним довкіллям. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 2(20). Рівне : РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. С. 102-109. URL : <https://zenodo.org/record/1485642>
12. Мельничук Л.Б., Мартинюк С.В. Критерії, показники та рівні готовності майбутніх педагогів до морального виховання молодших школярів. *III-rd International Science Conference «Using the latest technologies»*, February 26 – 27, 2021, Groningen, Netherlands. С. 69-72.
13. Мельничук Л.Б., Марчук О.О., Красовська О.О., Шкабаріна М.А. Педагогічний аналіз готовності майбутніх вихователів до морального виховання старших дошкільників. *Інноваційна педагогіка*, 2021. Вип. 32. Т. 1. Теорія і методика професійної освіти. С. 95-99.
14. Петрук О. М. Василь Сухомлинський про «азбуку моральної культури». *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. № 1 (17). Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2017. 218 с. С. 123-129.

15. Петрук О.М. Виховання старших дошкільників у процесі проведення бесід про мир. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. № 2 (20). Рівне: РВЦ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. 270 с. С. 150-157.
16. Петрук О.М. Шляхи виховання дітей дошкільного віку в дусі миру. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. № 2 (14). Рівне: РВЦ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2015. 470 с. С. 244-251.
17. Петрук О.М., Петрук А.П. Красзнавство як ефективний засіб духовно – морального виховання школярів. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. № 1 (13). Рівне: РВЦ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2015. 342 с. С. 137-144.
18. Савченко К., Пушкаренко Л. Теплі ранки у дружньому колі: ранкові зустрічі в лютому для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 1. С. 22.
19. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т. 3: Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. Київ : Рад. шк., 1977. 670 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів.- http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.
2. Державні бібліотеки України та інших країн. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_state_libraries/.
3. Електронні журнали:
 Методична скарбничка вихователя:
https://shop.mcfr.ua/catalog/osvita/msv/?utm_source=pedrada.com.ua&utm_medium=refer&utm_campaign=about
 Організаційно-розпорядча документація дошкільного навчального закладу. URL :
https://shop.mcfr.ua/catalog/osvita/organizatsiyno-rozporyadcha-dokumentatsiya-dnz/#desc?utm_medium=refer&utm_source=pedrada.com.ua/&utm_campaign=about
4. Матеріали міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>)
5. Програми розвитку дітей: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
6. Освітні ресурси:
 Освітній портал «Освіта.УА». <http://osvita.ua/>
 Педрада. Портал освітян України. <https://www.pedrada.com.ua/>
 Освітній портал «Педагогічна преса». <https://pedpresa.ua/>
 Портал громадських експертів «Освітня політика». <http://education-ua.org/ua/>
 Гіпермаркет знань. <http://school.xvatit.com/>
 Класна Оцінка - безкоштовна інформаційна система для шкіл, дитячих садків та інших організацій <https://klasnaocinka.com.ua/>
 «Освітній портал» - все про освіту України. <http://www.osvita.org.ua/>
 Українська педагогіка – сайт про новини в освіті в Україні та за кордоном. <http://ukped.com/>
 Портал сучасних педагогічних ресурсів. <https://znannya.info/>

